

Erdélyi Múzeum 2016/3

Abstracts and keywords

Abstracte și cuvinte cheie

Pomogáts Béla

My Transylvania

Keywords: Hungarian literature, Hungary, Transylvania, 1956, literary history

The present paper offers a structured insight into the cultural and political context of the authors oeuvre (including a monograph of Hungarian literature in 20th Transylvania, recently published at Pallas Akadémia Publishing House, Miercurea Ciuc). The study does not limit to presenting only prominent figures of Transilvanian literature, but also the importance of cultural institutions in which the author has had managing positions (Hungarian Writers Guild, Illyés Foundation, International Society of Hungarian Language and Literature). Reminiscences and memories are also used in order to obtain a more nuanced picture. The Hungarian revolution of 1956 and its consequences are presented in a distinct chapter. Special focus is given to the framework of communication in the 20th Century Hungarian literature as well as paradigm shifts at author-reader level both in Transylvania and Hungary

Transilvania mea

Cuvinte cheie: literatură maghiară, Ungaria, Transilvania, 1956, istorie literară

Studiul realizează o sinteză structurată privind contextul cultural și politic în care s-au realizat scrierile autorului (inclusiv monografia literaturii maghiare din Transilvania în sec. al 19-lea publicată recent la editura Pallas Akadémia din Miercurea Ciuc). Tabloul personajelor literare transilvănene arată importanța instituțiilor culturale în care autorul a îndeplinit funcții de conducere (Asociația scriitorilor maghiari, Fundația Illyés, Societatea internațională a limbii culturii și limbii maghiare). Nu se evită argumentele evocatoare de natură evocatoare. Revoluția din 1956 și urmările acesteia sunt reliefate distinct. Se arată etapele condiției comunicării literare maghiare în sec. al 20-lea și schimbările paradigmactice la nivelul dialogului autor-cititor în Transilvania și în Ungaria.

Csata Adél

***Égő lángban forog szívem* (Dacia Publishing House, Cluj, 1972) The History of an Anthology that Refers to the Cultural and Literary Romanian-Hungarian Relations**

Keywords: anthology, old Romanian songs, Hungarian manuscripts, interception history, scientific possibilities

The anthology that was published in 1972 at Dacia Publishing House was compiled by Engel Károly and Kocziány László, researchers of Romanian Academy. The bilingual volume contains old Romanian songs that can be found in Hungarian manuscripts. Our study follows up the history of this volume and it's trying to answer certain questions: who belongs the idea of editing these song to, why did they edit, what is their value, what is the importance of these songs, how was the volume received. Besides these questions, the aim of the study is to present the possibilities of the scientific activities of the minorities researchers in the second half of the twentieth century, taking into consideration the volume *Égő lángban forog szívem* (*In the flame is burning my heart*).

***In pară de foc arde inima mea.* (Ed. Dacia, Cluj, 1972) Geneza unei antologii referitoare la relațiile culturale și literare româno-maghiare**

Cuvinte-cheie: antologie, cântece vechi românești, manuscrise maghiare, istorie de receptare, posibilități științifice

Antologia apărută la editura Dacia în 1972 era întocmită de Engel Károly și Kocziány László, cercetători ai Academiei Române. Volumul bilingv cuprinde cântece românești vechi aflate în manuscrise maghiare. Studiul de față urmărește istoria acestui volum, încercând să răspundă la anumite întrebări: cui îi aparține ideea de a edita aceste cântece, de ce au editat, în ce constă valoarea, care este importanța acestor piese, cum a fost recepționat volumul. Pe lângă aceste întrebări, scopul studiului este să prezinte posibilitățile activității științifice ale cercetătorilor minoritari în a doua jumătate a secolului XX, pe baza volumului *Égő lángban forog szívem* (*În para focului arde inima mea*).

Kommer Erika

Letters from Readers in the Newspapers *Neue Banater Zeitung* and *Szabad Szó* from Timișoara

Keywords: letters from readers, Neue Banater Zeitung, Treffpunkt, Szabad Szó.

The study reflects on letters from readers in general and after a theoretical introduction follows the processing of letters written to the youth page *Treffpunkt* of the newspaper *Neue Banater Zeitung* and analyses columns for children, youth and family of the newspaper *Szabad Szó*.

As a result, the comparative study found that liaising with readers took place not only through the pages of the analyzed newspapers, but there was also a living communicative platform between publications and target audience, which has helped preserve social values in a way that in today's post-communist reality, dominated by Facebook, would be completely unimaginable.

Scrisori ale cititorilor în ziarele *Neue Banater Zeitung* și *Szabad Szó* din Timișoara

Cuvinte-cheie: scrisori ale cititorilor, Neue Banater Zeitung, Treffpunkt, Szabad Szó

Studiul prezintă scrisorile primite de la cititori în general, iar după o introducere teoretică urmează prelucrarea unor scrisori adresate paginii de tineret *Treffpunkt* a ziarului *Neue Banater Zeitung* și analiza rubricilor pentru copii, tineret și familie ale ziarului *Szabad Szó*.

Ca urmare a studiului comparativ s-a constatat că menținerea legăturii cu cititorii nu s-a desfășurat doar prin paginile ziarelor analizate, ci s-a născut o platformă comunicativă vie între publicații și publicul țintă, care a contribuit la menținerea valorilor sociale într-un mod care în realitatea postcomunistă de azi, dominată de facebook, ar fi inimaginabilă.

Demeter Zsuzsa

Sandra May in the Snowfall. The Poetry of Annamária Kinde

Keywords: Hungarian poems, Romania, Transylvania, metaphor, Annamária Kinde, Oradea

It can be said that the critical response to the poetic work of Annamaria Kinde, a poet who lived in Oradea, publishing nine individual volumes of poetry in the past eighteen years, and died in January 2014, has not been overwhelming either in Hungary or Transylvania. Although some reviews of her works were published, most of these appeared in literary reviews with which she was in more regular contact (such are, for instance, the *Látó* of Marosvásárhely/Targu Mures, *Helikon* of Kolozsvár/Cluj, *Irodalmi Jelen* of Arad, or the

review Várad, of which she was also an editor), and where she also published her works from time to time. Albeit rarely, her poetry has also been published in reviews from Hungary (Hitel, Holmi), but criticism of her work has almost exclusively been published in Hungarian literary forums of Transylvania. This perspective, tragical perhaps, reflecting on her entire lifework, has several points of reference. First, one must speak about the place of Annamária Kinde's poetry in contemporary Hungarian literature (from Hungary and from Transylvania), because the previous criticism has always only focused on the evaluation of her individual volumes, and failed to delineate the poetic, historical or genre traditions along which her poetry can be grasped and interpreted.

Sandra May în ninsoare. Opera poetică a lui Kinde Annamária

Cuvinte cheie: poezie maghiară, România, Transilvania, metaforă, ninsoare, Oradea

Cu privire la recepția critică a operei poetice a lui Annamária Kinde, decedată în ianuarie 2014 putem afirma că autoarea orădeană care în ultimii 18 ani a publicat 9 volume de versuri de autor nu a avut parte de o primire răsunătoare. Critici literare orientate spre operele sale au provenit aproape în exclusivitate din ateliere literare transilvănene. O astfel de neglijare poate să ne pună pe gânduri dat fiind că autoarea este una dintre personalitățile marcante ale liricii ardelenice / în ceea ce privește tonalitatea, acceptarea rolurilor/tonalității, tematicii de natură feminină fără îndoială. În articolul prezent încerc să demarchez locul liricii lui Annamaria Kinde respectiv tradiția lirică la care se face referire, la fel ca și contextul acestei lirici. Articolul face parte dintr-o lucrare mai amplă de natură monografică referitoare la poetica lui Annamária Kinde.

Holler László

An Important „Newly Discovered” Source Regarding 11 th Century Place-Names: Identifying the Location of the Real Estate „situated Next to a Horse Pasture” in the 1055 Tihany Charter

Keywords: Tihany-charter from 1055, place names in the 11 th century, history of Tolna County, Hungarian language in the 11 th century, Slavic language in the 11 th century, Gesta Hungarorum

The earliest preserved original diploma issued in Hungary dates from the year 1055; it details a number of real estates donated by King Andrew I. to the Tihany Abbey. In the description of the real estates' borders a number of Hungarian words and phrases are contained, herein providing essential information on the status of the Hungarian language in the 11 th century. However, in spite of the recognition of its significance and extensive study over two centuries, proper "decoding" of several words of the charter has yet to be done. The author is convinced that the proper interpretation of these special words appearing in the description of the estates in question would be furthered by identification of the actual location of the estates themselves. The author previously published two long localization studies regarding this diploma. In the present paper he focuses on one of the most important estates in question, from both linguistic and historical point of view. The author firmly rejects the localization proposal unanimously accepted by researchers in the last sixty years. He locates the estate in present day Tolna County with a high degree of certainty by identifying several former (or even present-day) settlement names mentioned within that particular section of the charter: Szakadát (1055: zakadat), Kölesd (1055: cuesti), Csernel (1055: serne/l/), Barbucs (1055: ba/r/bu/s/), Gyönk (1055: gun[c]). Concerning the undeciphered word "iohtucou" that appears in the description of the property's borders, the author concludes that this is a transcription of the 11 th century local pronunciation of a Slavic expression using Latin characters and its meaning is 'high quality horse pasture'. According to the author, some additional words in the charter are most likely transcriptions of Slavic words as well. Based on the author's proposed localization of the estate, he is able to present consistent interpretation for several, hitherto unexplained words and phrases in the Tihany charter from 1055.

Sursa unei toponime din secolul al 11-lea, descoperită „recent” referitoare la „moșia de lângă pășunea cailor” menționată în diploma de la Tihany

Cuvinte cheie: abația de la Tihany-1055, toponime în secolul al 11-lea, istoria comitatului Tolna, limba maghiară în secolul al 11-lea, limba slavonă în secolul al 11-lea, Gesta Hungarorum

Cea mai veche diplomă redactată în Ungaria și care s-a păstrat până în zilele noastre se datează din 1055; aceasta enumără un lot de terenuri donate de către regele Ungariei András I, abației din Tihany. În descrierea hotarelor acestor pământuri, se pot identifica o serie de cuvinte și fraze în limba maghiară oferind informații esențiale despre starea limbii maghiare în sec. al 11-lea. Totuși în ciuda faptului că timp de peste două secole s-au publicat studii privind înțelesul textului și s-au efectuat cercetări ample aferente, "decodarea" propriu-zisă a

unora dintre cuvintele din document se oferă de abia acum. Autorul este convins de faptul că interpretarea acestor cuvinte speciale din text trebuie să fie corelate cu identificarea topografică (actuală) a locurilor (terenurilor) la care se face referire. În legătură cu diploma din Tihany, autorul a publicat deja două articole. De data aceasta se concentrează asupra unuia dintre terenurile cele mai importante atât din punct de vedere lingvistic cât și din cel istoric. Autorul refuză ferm ideea unanim acceptată în ultimii șaizeci de ani privind localizarea terenurilor amintite în document. Autorul localizează cu înalt grad de probabilitate acest teren ca fiind în zilele noastre în județul Tolna identificând numeroase foste reședințe sau localități de astăzi neavând elementul morfologic particular : Szakadát (1055: *zakadat*), Kölesd (1055: *cuesti*), Csernel (1055: *serne/l*), Barbucs (1055: *ba/r/bu/s*), Gyönk (1055: *gun[c]*). În ceea ce privește cuvântul “*iohtucou*” acesta apare în descrierea granițelor posesiunii, autorul concludă că acesta este transcrierea folosind litere latine a pronunției locale a unei expresii slave (sec al XI-lea) care înseamnă o pășune foarte bună pentru cai. Autorul este de părere că cele două cuvinte adăugate sunt cu siguranță transcrieri ale unor cuvinte slave. Bazându-ne pe localizarea concretă propusă de autor a toponimelor, este ușor în prezent să explicăm numeroase cuvinte și fraze ale Diplomei din 1055 a mănăstirii din Tihany.

Kányádi András

From London to Sibiu. Casanova, the Place-Hunter

Keywords: Giacomo Casanova, career options, letters

Giacomo Casanova has faced his entire life a limited range of career options, and in his forties, increasingly frantic efforts made in order for subsistence grew in number. This paper presents four letters (in Hungarian translation), three written by him and one addressed for him. These letters originate from different places (London, Saint Petersburg, Venice and Sibiu/Nagyszeben), written at different dates (between 1763–1785), but they all share one common element: they seek to find employment. In our selection of four letters, three contain a very tempting offer, followed by cruel refuse. The latter is all the more regretful taken into consideration that it would have been an impressive fact if the Venetian traveler had ended his life and his everlasting memoirs in Transylvania.

De la Londra la Sibiu. Casanova în căutarea unui servici

Keywords: Giacomo Casanova, opțiuni de carieră, scrisori

Giacomo Casanova has faced his entire life a limited range of career options, and in his forties, increasingly frantic efforts made in order for subsistence grew in number. This paper presents four letters (in Hungarian translation), three written by him and one addressed

for him. These letters originate from different places (London, Saint Petersburg, Venice and Sibiu/Nagyszeben), written at different dates (between 1763-1785), but they all share one common element: they seek to find employment. In our selection of four letters, three contain a very tempting offer, followed by cruel refuse. The latter is all the more regretful taken into consideration that it would have been an impressive fact if the Venetian traveler had ended his life and his everlasting memoirs in Transylvania.

Farkas Nikolett

Referential System in *Önéletírás* by Kata Bethlen

Keywords: Kata Bethlen, Önéletírás, referential system, chapter, text cohesion

Önéletírás by Kata Bethlen has been analysed from various aspects but still there is one layer of this literary work of art which has not really been studied yet: the referential system of the text within the work. The purpose of this paper is to examine the system of referring backward and forward in *Önéletírás* as it plays an important role in ensuring cohesion. The elements of the referential system are the following: references backwards and forwards, references to the number of chapters in brackets, word-for-word repetitions, allusions to past or future events, hints and prophecies.

Sistemul de referințe în Autobiografia lui Bethlen Kata

Cuvinte-cheie: Bethlen Kata, Önéletírás, autobiografie, sistem de referințe, capitol, coeziune textuală

Descrierea vieții (*Önéletírás*) a lui Bethlen Kata a fost deja analizată în mai multe feluri, dară re un strat care a fost studiat doar tangențial: este vorba de sistemul propriu de referiri în interiorul operei. Scopul lucrării este de a prezenta acest sistem de referiri spre texte anterioare și altele posterioare care are o funcție de coeziune importantă în *Önéletírás*. Elementele sistemului de referiri sunt următoarele: referiri premergătoare și posterioare, referiri între paranteze la numere de capitole, repetiții mot à mot, referiri la evenimente anterioare sau care s-au întâmplat mai târziu, sugerări, prorociri.